

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deque Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

VIII. Famosi libri num feriendi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

quo Romantium à Rosa proscriptum voluit Gerſo; quia nimirum per ea narrationum figmenta, cum verbis, tum factis, obſcœnitas in animorum exitium infunditur, grauius tradunt Petrus à Nauarra *lib. 2. de reſtit. cap. 2. à num. 7.* & Franc. Ribera *lib. 1. de vita S. Terēſie cap. 5. ac in cap. 1. Michæa num. 60.* Quin etiam, vt ex hoſtibus quoque proficiamus veritati, differit in hanc rem ex ſectariis, copioſè, nec inefficaciter à Nua *differatione 6.* Vir doctiſſimus Ludouicus Viues *lib. 2. de corruptis diſciplinis, in ipſo fine*, ſic pronunciat de his libris, poſtquam eos dixit eſſe aperte mendaces, & meris nugis reſertos, legi tamen propter aliquod ſtyli lenocinium. [Libri ſunt ab hominibus otioſis conficti, pleni eo mendaciorum genere, quod nec ad ſciendum quicquam conferat, nec ad bene vel ſentiendum de rebus, vel viuendum; tantum ad inanem quandam & præſentem titillationem voluptatis; quos legunt tamen homines corruptis ingeniis ab otio, atque indulgentia quadam ſui, non aliter, quam delicati quidam ſtomachi, & quibus plurimum eſt indultum, ſacchareis modò & melleis quibuſdam condituris ſuſtentantur, cibum omnem ſolidum reſpuentes.] Ita de Amadiſiſ & ſimilibus libris Viues. Grauius inſuper in hæc ſcripta exandescens *lib. 1. de Chriſt. ſœm. inſtitut.* Et conſentiunt periti, ac probi quique, vt mirum mihi proſectò viſum ſit, quod Michaël Medina *lib. 2. paræn. cap. 3.* poſt laudatam ex Quintiliano eorum ſcribendi rationem, qui figmenta admifcent narrationibus ex parte veris, ſubdat. [In eo genere etiam reponenda videntur ingentia illa, ac multa volumina, *Morgana, Melluſina, Margolana, Virginis Theodora, Tyrantis, Conamori, Triſtani, Floriſelli, Niquei, Dietheri, Lanceloti, Amadiſij*, tum Gaulenſis, tum Græci, *Eſplandiani, Regerij Græci, Ageſilai, Liſuartis*, quæ per Hiſpaniam, Galliam, Italiam, Germaniam, & Angliam, à noſtris, in iuuentutis præfertim generoſæ institutionem, ſunt edita. Quæ tamen haud magis mihi reprehendenda videntur, quam Ariſtophanis, Sophoclis, Euripidis, Ennij, Plauti, & Terentij tragœdiæ, aut comœdiæ: quas tamen dum cuiuſque ætatis affectus, dumque rerum humanarum exitus lepidè ac quaſi per luſum animis iuuentutis inſtillant, non modò non reprehenſas, ſed ſummo fauore ab omnibus Rebuspublicis, ac viris probis, & ſapientibus, ſulceptas videmus.] Sic Medina, cui ſanè ſuffragator non accedam.

EROTEMA VIII.

Famoli libri, an feriendi.

110. **O**Mni iure, & antiquo, & nouo, & ſacro, & ciuili, decernuntur confingendi libri famoli, qui tamen verè famoli ſint. Nam ſatyræ, licet ſint *ſcripta vulnifica*, vt loquitur Rutilius *lib. 1. Itinerary*, agens de Lucilli cuiuſdam ſcriptis; quia generatim tantum feriunt vitia, non reprehenduntur, dummodò prudens ſit impetio vitij. Quin etiam, vt idem Rutilius canit, fruſtuola eſt Satyræ conſcriptio, & vulgatio. Nam

Inſtituit

*Instituit veterem censoria lima pudorem ;
Dúmque malus carpit, præcipit esse bonos.*

Quanquam vt in Iupercalium exagitatione , dixit Gelasius Papa aduersus Andromachum scribens , cauendum etiam atque etiam , ne sic confixi , iram atque animos à crimine sumant , eo impudentiores effecti , quo crimine publicato , positâque verecundia , nihil superest omnino quod pudeat.

Verè famosorum librorum confixio iustissima.

Libri ergo famosi, quos omni iure configi dico, sunt qui verè famosi sunt, & in alienam grassantur famam, perstricto singulariter aliquo, aut pluribus. III.
Malos libros antonomasticè olim dictos, notauit Sauaro ad Sidonium, *lib. I. epist. II. Elogium*, siue *textum malorum dictorum*, atque *notoriam*, vocat *lex nona de exsect. & exact. in Cod. Theodos. & lex 6. ff. de custod. & exhibit. reorum*, & clarè Isidorus in *Glossis*. Configendorum huiusmodi librorum rationem optimè attigit Andronicus Imperator Palæologus *orat. aduersus infamatores historicos*, quam Nicephorus Gregoras *lib. I. histor. Rom. ferè initio*, à se auditam refert, & ad longum repræsentat. Plagulam vnâ, & alteram decerpere, quòd vix possit aliquid in rem præsentem proferri aptius, operæ pretium existimo. [Sæpè, (inquit,) mecum ipse miratus sum, qui fieret, cum plerisque mortaliū quietam, & tranquillam prorsus agere vitam liceret, ac plurimos habere, quibus admirationi essent, nullos verò penitus inimicos, vt ipsi ad quosuis proscindendos propensi, linguas improbas, futes, & contumeliosas, vltro exacuerint. Idque nulla sæpè occasione data, quæ ad huiusmodi maledicentiam iure illos incenderet. Illos verò magis etiam sum miratus, qui Imperatores simul, & Patriarchas, falsis maledictis incessere, ac imprudenter proscindere audent. Sed hi me admiratione omnium maxima affecerunt, qui tam falsa maledicta sua mandare literis non dubitarunt: nam conuicia quæ lingua proferuntur, statim aura dissipat: quæ verò scribuntur, & libris imprimuntur, diutiùs, & grauiùs eos quos læsere iniuria, premunt; auctoritate à scriptura petita, & longo tempore se iactante. Ignoro autem, vtrum, nec scio qua gratia hæc facere studeant, aut cuius lucri spe in talia præcipitia incurrant: nam siue vt singularem suam improbitatem expleant, aded falsa, maledicta congerunt, malè faciunt, ac turp ter admodum, suoque, (quod aiunt,) capiti nocent. Nam improbitatis suæ monumentum produnt posteris, quòd cum benedicendo, & celebranda veritate innotescere auditoribus licuisset, plaustris conuitorum in innocentes effundendis, semetipsos traducere publicè maluerunt: haud secus, ac si is, cui liceret in terra continente, beatè securèque viuere, in Atlantici maris tempestates ac fluctus vltro se conticeret.] Et non ita multo post. [Siue igitur hac de causa ita conuittantur, & mentiuntur, multum falluntur; siue ob diurnitatem scriptorum suorum, etiam sic procul à scopo aberrant, infirmis rationum suarum iactis fundamentis; sciunt illi quidem forsitan, vulgi aures insectatione aliorum, quàm collaudatione magis delectari, ac iniurias, quàm rectè facta libentiùs legi, quamuis illas proluxa mendacia venditent; hæc verò lux veritatis antecedit: eoque sic historias suas componunt;

componunt, vt ij qui multis seculis post futuri sunt, eas longissimo tempore cum voluptate legant. Nec in hoc vel iustitiæ Præsidem animis intuentur, vel æqua, & recta iudicia bonorum virorum reuerentur. Quæ res non aded illis obest, quos vituperant, quàm ipsis obrectatoribus, quod & homines cordati malis suspicionibus aduersus illos conceptis, quæ mille probris scitent, eos inter improbos perpetuò numerabunt, & Deus iustitiæ Præs, linguas eorum grauioribus pœnis persequetur.] Antiquum hunc fuisse historicorum multorum morbum, videre licet apud Nicolaum Loënssem *lib.1. miscell. cap.5.*

Multa in hanc rem peti possunt ex Aristide, tota oratione de non agendis comædiis; id enim sibi Comædi & Comici assumpserant, vt infamare, & dehonestare quoscumque, possent. Pulchrè è variis in hanc rem multa libauit optimus in paucis, Philologus, Matthæus Raderus *ad epistolam præfixam lib.1. epigr. Martialis.* Multa ipse quoque in hanc rem dixi *lib.3. de virtut. num.221. & 222.* Hic nonnulla addam.

*Quæ iure ciuili Ethnico, in hos libros iam olim
decreta.*

112. Illudque in primis, iure Ciuili Romano grauissimè decerni, vt libelli famosi comburantur: in autores verò, aut euulgatores, vel qui huiusmodi libellos reperiunt, nec comburunt, aut conscindunt, capitalis pœna statuitur *l. vnica, C. de famosis libellis, & l. lex Cornelia, ff. de iniuriis.* Multis id illustrat atque confirmat Binsfeldius *in cap.1. de iniur. & damno dato, quest.13.* Suum in has leges commentarium, memorat sæpè Balduinus vtraque in Caluinum Apologia. Præiuerat lex 12. Tabularum in hæc verba. [Si quis carmen occentassit, acitassit, condidissit, quod alteri flagitium faxit, capital esto.] Memorat eam legem S. Augustinus *lib.2. Ciuit. cap.1.* & Arnobius *lib.4. contra gentes*, ipseque Tullius 4. *Tuscul.* & Flaccus *lib.2. epist.1.* cum ait:

*Quin etiam lex,
Pœnaque lata, malo, quæ nollet, carmine quemquam
Describi.*

Et *lib.2. Satyr.1.*

*Sed tamen ut monitus caueas, ne fortè negoti
Incutiat tibi quid, sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciūmq; esto.]*

113. Has pœnas arcuisse Nasonem à scriptione aperta contra *Ibin*, sed obscure eum impetisse, vocando *Ibin*, eruditè monstrat V. C. Dionysius Saluagnius Boëssius ad illud opus *pag.16.* Quæ porrò eæ fuerint pœnæ, famosis scriptoribus constitutæ, ambigunt aliqui. Cornutus ad Persij satyram primam, pœnam fuisse docet, capitis, aut fustuarij. Quamquam aliquando mitius actum. Ex ea lege, Fabricius Veiento, conuictus in libris quibus *codicillorum* nomen dederat, (ait Tacitus *lib.14.* multa probrosa in Patres, & Sacerdotes scripsisse, à Nerone pulsus ex Italia est, & libri exusti. Ex ea item lege C. Lutorius Priscus apud Dionem *lib.57.* quod in Drusi ægrotantis mortem, famo-
sum

sum carmen scripserat, mori iussus est, Senatus decreto. Item ex illa lege, Labienus, (quem quia passim omnes ordines hominesque laniabant, *Rabienum* dixerunt,) multatus ex Senatusconsulto est, exustione librorum, ut habet Seneca *lib. 10. controuers. in praefatione*. Nec id damnat Seneca, cum ait: [Res noua, & insueta, supplicia de studiis sumi.] Et mox: [Facem studiis subdens, & in monumenta disciplinarum animaduertens, quanta, & quam non contenta certa materia, saeuitia est.] Non, inquam, haec, & alia quae in hanc rem habet ibi declamator, illam famosi libelli exustionem reprehendunt, nec eam nouam poenam spectant, qua affectum Labienum, ait Seneca: sed duntaxat eò pertinent, ut carpatur extensio curata ab inimicis Labieni, per quos effectum est, ut non famosi tantum, sed omnes planè illius libri, ignibus subiicerentur. Quam etiam saeuitiam, in iis, qui Cremutij Chordi libros exusserant, ut est *in consol. ad Marciam*, ferè initio, nemo approbarit; idque est furere cum communi damno. Cæterum Labienus suam illam contumeliam ad eò non tulit, ut nec superstes esse ingenio suo voluerit, sed in monumenta se maiorum suorum inferri iusserit, atque ita includi, veritus scilicet, ne ignis qui nomini suo subiectus erat, corpori negaretur. Non finiuit tantum seipse, sed etiam sepeliuit. Hic exitus hominis famosissimi, & libellorum famosorum eius, quos eodem secum rogo ac flammis, inuoluisse alios eiusdem autoris libros, iusta ultio tulit.

Præiuerat Labieno Fabius Maximus, eodem Seneca teste *lib. 2. controu. 4*. Is ipse, quem Flaccus *lib. 1. satyr. 1. loquacem Fabium* nominauit; nam etiam loquacitate sua, de qua Tacitus *1. Annal.* exitium sibi acciuit, & Augusti obitum accelerauit. Maximus ergo primus vomicum morbum Romano foro intulit, (sic vocat maledicendi rabiem, ducta similitudine à vomica, quæ perpetua sanie fluit:) & ab ea rabie dictus est *lappa* à Seuero Cassio, ut *ibidem* addit Seneca: apud quem corruptè aliqui codices legunt, *quasi alapam*, cum sit legendum *quasi lappam*. Nomen id est, herbae dentatae, & harpacis, quæ prætereuntium vestes inuncat, & mordet, facillimè adhærescens. Propterea enim *Osee 9.* ad significandum adhærescens ei indiuisum malum, dicitur, *lappa in domibus eorum*. Maximus ergo ab hoc dentato, & inuncante affectu, dictus est *lappa*. Quo item nomine Iuuenalis *satyra 7.* Rubrenum Poëtam maledicum, (an *Rabienum?*) cui vlcus in ore putre, quod haud decet plebeia radere beta, *lappam* nominauit, cum dixit:

— *pescimus ut sit*

Non minor antiquo Rubrenus lappa cothurno.

Hi omnes ob maledicentiam, & amarulentiam qua orationes, & scriptiones suas respergebant, iure à Romanis sunt multati.

Extra Romanam quoque Rempublicam, & perpolitos omni humanitate Quiritibus, coërcere famosarum scriptionum autores, vsus perantiquus tulit. Sic non igne, sed aqua extinctus est Sorades, autore Athenæo *lib. 14. cap. 7.* conclusus plumbeo vase, & in mare demersus, eo quòd famam Ptolomæi scriptis infamantibus violasset. Decreta Atheniensium in Comicos famosos, refert Suidas *in Euthymene*. Spectatque etiam eò, quod Ouidius *in Ibin*, Anaxandridem Comicum fame interemptum docet, quod eos bonas habere

K leges,

leges, at malis vti moribus, dixisset. Meminit illius versiculi Aristoteles quoque, in Ethicis lib. 7. cap. 11.

Christiana sanctiones in easdem famosis scriptiones.

115. Ius Christianum non peperit libellis famosis, & eorum autoribus, vt videre est cap. si qui, 5. q. 1. vbi etiam cap. quidam, refertur S. Gregorij edictum ex lib. 5. epist. 30. aduersus quendam, qui libellum famosum contra Castorium Diaconum proposuerat. [Quisquis ille sit, (inquit S. Pontiffex,) qui hoc agere præsumpsit, vel consensum in tantæ iniquitatis consilio præbuit, ex Dei, & Domini nostri Iesu Christi Spiritu definimus, vt sancti eius corporis, & sanguinis participatione priuatus sit. Si verò, quia latet, & quoniam nescitur, teneri ad disciplinam non valet, tanti mali conscius, etiam prohibitus, corpus, ac sanguinem Domini percipere præsumit, anathematis ultione percussus sit, vt fallax, ac pestifer à sanctæ Ecclesiæ corpore sit diuisus. Si quis autem fortasse talis est, quem nos huius facti actorem, ac participem esse nescientes, ad eum bona optantes, epistolas transmittamus, ipsa pro eo ad omnipotentem Dominum deprecatio sit vacua.]

116. Videor item inter Christiana decreta aduersus scriptiones famosas recensere posse iussum S. Cypriani de premendis famosis scriptis, quibus mendaciter fama Cornelij Romani Pontificis lacerata erat, vt apud ipsum S. Cyprianum his verbis legimus epist. 42. [Honoris communis memores & grauitatis Sacerdotalis, ac sanctitatis respectum tenentes, ea quæ ex diuerso in librum ad nos transmissum congesta fuerant acerbationibus criminosis, respicimus; considerantes pariter, & ponderantes quod in tanto fratrum, religiosorumque conuentu confidentibus Dei Sacerdotibus, & Altari posito, nec legi debeant, nec audiri. Neque enim facillè promenda sunt, & incautè, ac temerè publicanda, quæ discordioso stylo scripta, audientibus scandalum moueant, & fratres longè positos, ac trans mare constitutos, incerta opinione confundant. Viderint qui vel furori suo, vel libidini seruietes, & diuinæ legis ac sanctitatis immemores, iactitare interim gestiunt, quæ probare non possunt; & cum innocentiam destruere, atque expugnare non valeant, satis habent fama mendaci & falso rumore maculas inspergere. Certè quod Præpositis & Sacerdotibus congruit, danda opera est, vt talia, cum à quibusdam scribuntur, per nos respuantur. Vbi enim erit, quod discimus, ac docemus scriptum esse: *Contine linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur insidiosè*. Item alibi: *Os tuum abundauit malitia, & lingua tua complectebatur insidias; sedens aduersus fratrem tuum detrahebas, & aduersus filium matris tue ponebas scandalum*. Item quod Apostolus dicit: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat, sed bonus ad adificationem fidei, vt det gratiam audientibus*. Porro hæc fieri debere ostendimus, si quando talia quorundam calumniosa temeritate conscripta sunt, legi apud nos non patimur. Et idcirco, frater charissime, cum ad me talia aduersum te, & compresbyteros tecum confidentes scripta venissent; Clero, & plebi legi præcepi, quæ religiosam simplicitatem sonabant, nec vllis maledictorum, conuictorum latratibus perstrepebant.] En quid de libellis famosis (cuiusmodi ille erat, qui à legatis partis Nouatiani Carthaginem per-

latus

1. raturus erat,) visum sit S. Cypriano statuendum, interposito præcepto interdicens talium scripturam lectione. Quod præceptum à tanto Primatè profectum, vim publici decreti aduersus famosas scripturas, scriptum eo loco est, & idcirco meritò hic recensitum. Famosas ergo scripturas Christianorum Summatum edictis proscriptas esse, ratum esto.

Quia verò hæc noxa grauior, & tetrior est, cùm libellus famosus toti alicui corpori infamiam creat, iure Alexander I V. excommunicatione perculit eos, qui statum Ordinum SS. Dominici, & Francisci appetierint, famosis scripturibus. *Statum* dicit. Non enim excommunicantur, qui personis singularibus, vni, vel pluribus, detrahunt, sed vt ea excommunicatione percellantur, necesse est, vt ipsum statum, siue institutum illorum Ordinum impetant: quod Caietanus benè notauit in summa verb. *excommunicatio cap. 81. & Nauar. ad cap. inter verba, concl. 12. n. 16.* Qui addit, ad hanc excommunicationem contrahendam non sufficere infamationem indirectam, sed exigere directam, & principaliter cadentem in ipsos Ordines, eorumque instituta. Sic quidem in personas decreuit tunc Alexander I V. in libros verò, animaduerti igne voluit. quod in opere Gulielmi de S. Amore, scriptoris nequissimi, ad praxim est reuocatum.

117.

*Gulielmi de S. Amore, damnatio iustissima, contra
nugas nuperas cuiusdam locutuleij.*

Mirum est, tanto post, hoc est, ante annos non plus decem, leguleium locutuleium, hominem in quo iudicij micam, æquè ac conscientie desideres, propudiosa declamatione, cui lux flammularum tot propè titulis, quot lineis, vel etiam apicibus debetur, patrocinijs Gulielmo de S. Amore, & eius scriptis tam solemniter damnatis, adornasse. Et consideratum tamen ab hoc fortis rabula oportuerat, eam libelli à Gulielmo editi damnationem, non modò mandato Alexandri I V. quam pro suo erga fidem Catholicam animo, parui, vel nihili penderet, confectam esse, triplici de ea re dato diplomate, anno 1233. quod extat apud Laërtium Cherubinum, inter huius Pontificis Decretales, & apud Manuelem Rodrigues in collectione Bullarum, ac etiam apud Bzouium anno 1234. num. 4. (& damnat librum illum Pontifex tanquam iniquum, scelestum, & execrabilem;) non modò, inquam, Alexandri Pontificis mandato factam esse eam damnationem, sed etiam S. Ludouici Regis autoritate, combustum esse librum illum Gulielmi, cui titulum fecerat, *Tra-ctatus breuis de periculis nouissimorum temporum.* Hoc autem initium eius erat, *Ecce videntes, clamabunt foris.* Ipsi denique Gulielmo, toto Gallie regno interdixtum esse, præter priuationem tituli Magisterij, aliasque inflictas pœnas. Huius ergo Gulielmi, (vt S. Bonau. cap. 1. *Apologia pauperum* nominauit, librum erroneum per Sedem Apostolicam reprobatum, quisquis approbat; & autorem collaudat, quod facit Aduocatus, malè ac pessimè de Rege sanctissimo meretur: tantumque ab hærede vt sanguinis ac regni, ita & nominis, optimo Rege, interdici sibi regno vniuerso, pro tanta petulantia expectare debet. Vel si manus hominum effugiat, caueat diuinam ultionem, aliquanto post Gulielmum de S. Amore, inmissam in Gyraldum de Abbatis villa,

118.

Gulielmi defensorem, impugnatum à S. Bonaventura in *Apologia pauperum*. Eum namque impij libri patronum Gyraldum, qui alio non minus famoso opere mendicantes prosciderat, diuina ira, telo subitaneæ paralytis ac lepræ percussus, inter maximas ærumnas, summamque infamiam ad infelicem obitum, (utinam non etiam ad infeliciorem exinde sedem,) deduxit. Considerata hæc oportuit, ab eo quem dixi: vt dissimulem alia, quibus delatum Gulielmo de S. Amore locum inter hæreticos à Prateolo, Castro, & aliis, notat Coluenerius *ad lib.2. Cantipr. cap.10.*

119. Quod his ipsis telis imperantur his quoque temporibus serui Dei, & idem in eos iam olim Satanæ animus, & genius fuerit, qui nunc perseverat; eaque ex causa, his ipsis diebus, libri in Regulares à posteris prædictorum Magistrorum prodierint famosissimi, iuuat ad præsentium temporum statum in illis anterioribus recognoscendum, proferre, quæ aui illius scriptor omnia vsurpans oculis, Thomas Cantipratanus, de eius quem referebam libelli famosi vulgatione, & defensione, eiusque scribendi, & vulgandi causa, ac humana, & diuina autorum mûlta, prodidit. Narrat ille *lib.2. Apum cap.10. num.23.* à quatuor Magistris Parisiensibus, vitæ notissimæ, è quibus nominat Gulielmum prædictum & Christianum Beluacensem, ac Laurentium Anglum, (quartum ferunt Desiderium quendam Longobardam fuisse,) diram in Fratres Prædicatores, & Minores, commotam esse tempestatem, edito præter alia libro, vt vocat, nefandissimo, qui sic incipit: *Ecce videntes clamabunt foris*, titulum habentes, *De periculis nouissimorum temporum*; in quo libro spiritu nequitia & vesano præfatos Ordines elidere, & destruere nitentur. Qui liber, qualiter citatis, & vocatis ad Curiam, & præsentiam Summi Pontificis dictis Magistris, damnatus sit & combustus, non solum in ipsa Curia, sed & Parisiis, coram Vniuersitatis multitudine copiosa, scire poterit, qui collationes, & disputationes legerit, præcipuè contra Magistros quatuor in capite aduersarios; disputationes quoque Domini Hugonis Presbyteri Cardinalis, fratris Ordinis Prædicatorum, Domini Richardi, & Domini Caëtani, & aliorum Cardinalium plurimorum: necnon & allegationes venerabilis Patris, Fratris Humberti, Magistri Ordinis Prædicatorum: sed & Fratris Bonauenturæ, Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum, & maxime Magistri Alberti, Fratris Ordinis Prædicatorum ad hoc specialiter à Domino Papa vocati, & aliorum Prælatorum, atque magnorum virorum disputationes prolixas, & magnas, habitas Anagninæ, coram multis, & in ipsis inuenire poterit rerum gestarum enucleatissimam veritatem. Quapropter iam dicti Magistri, Fratrum aduersarij, dignitatibus, & beneficiis omnibus sunt priuati, donec iurauerunt, mandato Domini Papæ coacti, reuocare Parisiis, & in aliis ciuitatibus, & locis, verecundæ prædicationis eorum, quidquid contra dictorum Fratrum Ordines implicite, vel explicite euomissent.]

120. Addit Cantipratanus *num.27.* veram causam, & editi famosi libri, & concitatae in Regulares procellæ. [Gratiâ Dei, vnus ex dictis quatuor Magistris, scilicet Christianus Beluacensis, infirmatus est, & amarissimo corde contritus, recognouit nihil se, & complices suos, contra dictos Ordines habuisse, nisi quoddam illis æquari scientia non valerent, & ob hoc eos, parumpenderent auditores.] Rursusque *num.31.* [Summa in supradictis Magistris, & aliis secularibus

laribus Clericis inuidiæ causa fuit, quòd Fratres, Parisiis, plures, & propè omnes litteratiores in scholis auditores habebant, & in regimine præminebant. Videbant enim scholares, quòd Magistri seculares, sicut viri diuitiarum dormierant somnum suum, ducebantque in bonis dies suos. Et cum vespere multiplicatè ferculorum obruerentur, & potuum, & postea vigilare non possent, nec studere, & per hoc nihil inuenire in manibus, quod proferrent, sequenti manè solemnem diem constituiebant Auditoribus in condensis, & sic per ineptas vacationes, quibus sua Clerici inaniter expendere se dolebant, optato priuabantur studio. Maiore enim corporis sarcina, (vt Seneca dicit,) animus eliditur, & minus agilis est. Deinde copia ciborum, subtilitas impeditur; mirum est enim aliquid fortiter dici ab homine mollitiem proffello. Fratres autem Prædicatores, siue Minores, sicut viri in magna sobrietate referti, vigilare poterant, & studere, & per consequens inuenire quæ Auditoribus essent digna. Illud in summa, occasio fuit, quòd in Magistris secularibus, secundùm vulgare prouerbium, calceus pedem pressit.] Subiicit diuinitus monstratam, plerisque in Ecclesia personis notæ sanctitatis, ex huiusmodi tempestate in Regulares ab Vniuersitatibus, & secularibus Clericis excitata, perniciem animarum, & Ecclesiæ cladem. Nec tacet varia diuina supplicia iis de cælo irrogata, qui seruos Dei malè habuissent. Narratio est aded gemina iis, quæ annos iam aliquot conspicamur, vt præstet apud Cantipratensem legi, quàm hinc exscribi, ne replicando anteriora tempora, descripsisse potius nostra videamur. Nec extorta à Pontifice priuilegiorum Regularibus concessorum reuocatio, (quæ nuper quoque factione maximè istiusmodi hominum ex parte interuenit,) desiderata eo tempore est, vt *num. 21.* videre licet. Quamquam ea ipsa, Innocentio I V. qui reuocationis diploma tulerat, obmutescente, ac percussio paralyti, mox vitâ functo, Alexander I V. omnia restituit in integrum.

*An Richardi Armachani librorum famosorum, damnatio
iusta? & nuperus eius Canonismus,
cuiusmodi.*

Non est hinc silendum, de strenuo Religiosorum mendicantium infamatore ante Gulielmum de S. Amore. Is fuit Richardus Phisraph, Possuino in Apparatu dictus *Richardus Radulphus*. Ex Oxoniensi Cancellario, Armachanus apud Hybernos Antistes, quem ad hæc vsque tempora obscuri, imò sortentis nominis, homo nuper eiusdem genij ac spiritus scriptor, cælo intulit, prolato eam in rem Bonifacij I X. diplomate, è Vaticanis archiuis recens deprompto. Nec tacet miracula ab Armachano edita, præsertim in templo quod eo Hyberniæ loco, in quo primùm hausit acrem, id est, *Dundalk*, eius memoriæ excitatum est, titulo *S. Richardi Dundalki*. Mihi, & diploma prædictum, & miracula, & sacra ædes in Richardi honorem, vt noua, & antehac inaudita, ita suspicionis sunt plenissima. Scriptores sanè Hyberni, solida gloriæ, gentis suæ nunquam parci, nihil tale prodant, imò omnia alia. Legatum Harpsfeldius *seculo 13.* qui Richardi initia ab ingenio præsertim ac pietate cõmendat, vnde illi promotionem in Cancellarium Erfordienssem, mox etiã

121.

K 3 in

in Archidiaconum Linsfeldensem, postremò etiam in Armachanum Antistitem obtigisse prodit, ea dignitate exornatum, in Religiosorum mendicantium immunitates grassatum esse, subiungit: nominatimque cum è Cœnobio Pontanenſi Franciscanorum Armacanæ diœcesis, pauimentum perelegans ad Episcopij sui vsum decorèmq; transtulisset, ab illius cœnobij Præfecto Auenionem citatum, ad causam coram Pontifice ibi tunc sedente dicendam, post multa palàm in concione ad suos, aduersùs mendicantes, concitatè admodum, & intemperanter profusa, ad Pontificem accessisse, eique opus quoddam obtulisse, cuius est initium, *Nolite iudicare secundum faciem*. Repressum verò potenter à Rogerio de Chonnoe Franciscanæ familiæ Theologo, causâ cecidisse, vnâque laboribus eius & scriptis in Regulares, damnationem intortam: ipsum inglorium, ac patria extorrem obiisse anno 1359. triennio ab exagitatione Regularium. Cadauer autem studio Stephani Neuenſis Episcopi, in patrium solum, Dundalkum relatum, inibi iacere.

122. Non plura de Richardo, Hyberni scriptores. In iis, quæ eius ut explorata tradiderunt, neque miracula, neque apothecum, nec nisi inglorium exitum reperio. Similiter gesta Innocentij VI. nuper à sru per Bosquetum vindicata, describunt appulsum Richardi Auenionem. Et quamuis eius doctrinæ attestentur, deque eius in mendicantes, & illorum statum concitatione, pro Parochis & eorum iuribus, non pauca referant; de eius tamen sanctimonia & virtute, planè silent: imò satis insinuant, fuisse ferocis, ac turbidi ingenij hominem; eique aiunt superuenisse improuisum interitum, de quo dicti Fratres, potiùs de *gaudeamus*, quam de *requiem* cantauerunt.] Grauius est, quod Prateolus *lib. 1. Elenchi, num. 62.* cum Volaterrano, & Alfonso de Castro, *verb. sacerdotium her. 3.* latè præeunte VValdensi *lib. de sacramentalibus tit. 7.* nec obscurè suffragante Bellarmino *lib. de scriptoribus*, in obseruatione adiuncta recensionem operum eius, & fusè Arturo à Monasterio in Appendice ad Martyrologium Franciscanorum à §. 150. Armachanum annumerat hæreticis, ob impugnatam pauperum Christi voluntariam mendicitatem, quam sana doctrina laudabilem profiteretur; & inuectam sacerdotalis ministerij cum Episcopali fastigio confusionem, à VVicleffo postea & Lutero approbatam, sed sub anathemate damnatam in Tridentino, & in II. Concilio Hispalensi *cap. 5.* Et huc fortassis respexerunt, Balæus, & Hospinianus, qui Armachanum coram Clemente V. & Innocentio VI. hæreticos conuictum atque damnatum, scriptis consignarunt. En quo loco omnes hi scriptores, nouum hunc cœlitem habuerunt.

Hereticorum, in quosuis Ecclesiæ Ordines, scripta famosa.

123. Quæ in Regulares famosè ac malignè sparsa famosis scriptionibus dixi, ab impijs, in vniuersos æquè Ecclesiæ Ordines spargi solita neminem latet. Prohibeor verò verecundia, refricare hoc loco spurcas & infames notas, quas, Calvinus, Beza, & horum asseclæ, per libellos famosos in sacrorum hominum dedecus vulgauerunt, imitati auum suum VVicleffum; de cuius infamibus in sacras personas scriptionibus, sic VValdensis *tom. 1. lib. 2. in præfatione.* [Quis sic draco flumina scandalorum post pennatam mulierem euomebat

bat Ecclesiam? legite Christi Sacerdotes qui mihi non creditis; vos ipsi legite in libris eius, *Antichristianos Papas, Pseudo-Cardinales, Casareos Clericos Pontifices, & Prelatos, filios Diaboli, & Diabolos incarnatos, Diabolos larvatos, Diabolos non domesticandos in filios.* Legite in libris VViclef, mendacia fratrum, & Necromantica Monachorum. Legite ibi, petuleos Clericos, & lasciuos, armigeros, luciferinas fraudes, & instinctus Diaboli, glomerationes, & fœdera, mēdas & stercorea. Breuiter nusquam legetis Gentilis, & Sarraceni, vel fabulantis Iudæi Thalmud, aut alicuius execrabilis scriptoris volumina, cum tanta nausea, horrore, vel cholera. Quæ idē quantum Christianæ benignitati repugnant, quis fidelis ignorat?] Transfusum in se Satanicum hunc VVicleffi spiritum, monstrauit non semel Lutherus, sed nominatim in opere contra *falso nominatum Ecclesiasticum Ordinem Episcoporum*, quod nihil aliud est, quàm vna continua tela è maledictis ac probris in Ordinem sacrum contexta. Cūque eam petulcitate, ac inuerecundiam famosarum in sacras personas scripſionum, aliqui agrè ferrent, alio loco, libro, inquam, *contra sicarium Dresdensē*, sic excusat hanc malignitatem. [Nihil curo quod quæritur nominari in meo libro fere mera maledicta, atque Diabolos. Hæc debet esse mea gloria, meūque honor. Sic & habere volo, vt deinceps dicatur de me, quod plenus sum maledicentiæ, criminationis, & execrationis in Papiſtas. Volo, & de cætero, me aduersus nebulones istos exercitare execrationibus, & maledictis vsque ad sepulturam meam; nec vllum verbum bonum ampliùs ex me audient. Ego meis tonitruis, ac fulminationibus, sic eos ad sepulturam compulſabo.] Sic aduersus omnes Catholicos, sed maximè aduersus Ordinem sacrum ferebat Lutherus, forma factus tot nequitia propaginum de eius trunco exortatum, vt similiter furerent in sacram militiam.

Hoc ab initio fuisse opus Diaboli, vt seruos Dei conscientia suæ lucē clarescentes, mendacis hostium infamare satagat; S. Cypr. *epist.* 52. admonuit, & optimè Conradus Brunus *lib. 2. de heret. cap. 6.* vbi hæreticos in id sollicitissimè incumbere, vt quos maximè strenuos viderint rei catholicæ curatores, falsis criminationibus, etiam scripto commissis, inquinent, accuratè demonstrat; probè enim sunt conscij, vt ille Modius Alexandri parasitus iactabat, sanato vulnere innocentibus inflicto, saltem vibicem superesse.

Filiorum Orientis contra Israël, per famosas scriptiones commotio, indignissima.

Sed me quidem, sacrorum hominum, per impios, ac præsertim hæreticos infamatio, minùs mouet. Multo terrius profectò est, quod qui professione saltem ac statu pij sunt, in alios sacros homines, præsertim alterius instituti Regulares, scriptis infamibus quandoque bacchentur: & miratus id iam olim est Origenes *homil. 8. in Iudic.* tractans quod eius libri *cap. 6.* dicitur, filios Orientis venisse cum Madian, & Amalec, ad expugnandum Israel. [Esto, (inquit Origenes,) conuenerint aduersum Israël Madianita, qui interpretantur *extra iudicium*; esto isti conuenerint aduersum Israël, qui extra iudicium Dei sunt, & qui extra legem peccauerunt, & extra legem peribunt. Esto conuenerit, & Amalech, qui & ipse interpretatur *Populus ablingens.* Esto, & hæc ratio

ratio terrena, & ventri & gulæ dedita, impugnare venerit Israël carnalem. Quid est hoc, quod etiam filij Orientis, his admiscuntur, & cum ipsi ad impugnandum Israel venire dicuntur?]

125. Sufficit non ita antiquum exemplum, blateronum duorum, quorum alter Cardinalis Bellarmini, alter Ioannis Nunnij Barreti, & Andreæ Ouiedi Patriarcharum Abassiæ decora, infamibus scriptionibus debonestavit, vel debonestare potius frustrâ tentavit. Cardinalis Bellarmini ea fuerunt in scribendo ornamenta, ut vel hostibus, quorum malleus dici potuit, fuerint admirationi. Eruditio, rerum varietas, perspicuitas, methodus; in hoste insequendo, & ad saluberrimam deditioem adigendo constantia; omnes denique scriptoris in eo genere eximij dotes, ac prærogatiuæ, in eo eximix. Infames tamen nonnullorum Catholicorum scriptiones non euasit, ut dicam *Erotem*. 9. Ioannes Nunnus Barretus, ut sanctissimus, & Andreas Ouiedus, non tam operum supra naturam planè insignium copia, quibus *Thaumaturgus* iure audiuit, quàm longa, & acerba ærumnarum multarum perpeffione pro Christo, clarissimus; nugiendi cuiusdam infamatoris scriptis paruerunt; cui non satis visum est, fabulas de quodam Europæo Ordine apud Æthiopas, (scilicet,) numerofo venditare, nisi eodem calamo in sanctissimorum illorum Patriarcharum famam grassaretur; quod strenuè æquè, ac impudenter ab eo præstitum, monstrat Godignus *lib. 1. de rebus Abbass. cap. 15.* scilicet minùs Satanæ fieret satis, si solos fidèi hostes in Christi seruos verbo, & scripto armaret, nisi indignissima Christianæ necessitudinis violatione, domesticos fidèi concitaret ad infamia scripta vulganda, cum legentium offensione, & Ecclesiæ probro.

126. Nec quod mel aliquod laudis intermiscetur aliquando, ac veluti respergitur, (ut à nugiendo isto factum,) minuit malitiam, & virulentiam scriptionis, ut optimè in hanc ipsam de proborum, & Religiosorum infamiatione, per eos, qui probitatis speciem præferunt, scribit Petrus Damian. *lib. 2. epist. 9.* ubi hæc præter cætera. [Obstruatur os iniqua loquentium, & iuxta Prophetam, sepiantur aures spinis à versipellium mendaciis detractorum, qui ad faciem blanda prætendunt, sed intrinsecùs virus malitiæ contegunt: velut opes ore mella ferunt, sed aculeis pungunt. Et quid mirum, si nos, qui ad terram manantem melle contendimus, apum circumuolantium stimulis laceramur? Ad quam profectò festinabat ille, qui dicebat; *circumdedermunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis.* Huc accedit, quia cum ad mel terræ viuentium properare contendimus, diuini quoque verbì dulcedinem propinantes, & fauos mellis in ore portamus; scriptum est enim, *de ore prudentis procedit mel, & dilectus ad sponsam, fauus, inquit, distillans labia tua, sponsa, mel & lac sub lingua tua. Quæ rursus de sponso: guttur eius dulcedo, & totus concupiscentia.* Quid ergo mirum, si nos & ad mel properantes, & mel in ore portantes, examina apum hinc inde circumuolant, ut obtrestationum nos aculeis pungant? Hinc est, quod Israeliticus ille Populus, dum ire per desertum ad Terram repromissionis properant, priùs castrametati sunt, sicut vetus habet editio *in Vai*, deinde veniunt in *Dibongad*. *Vai* nimirum interpretatur *Chaos*: & quid per *Chaos*, nisi cor intelligitur hominum peruersorum, obscurum

obscurum scilicet, tertium atque profundum? Præuū est enim cor hominis, sicut Scriptura dicit, & inscrutabile, & quis hominum cognoscit illud? Dibongad autem significat apiarium tentationum. Post chaos itaque ad apiarium peruenitur, quia postquam est obscurum, dolosum atque profundum, more Chai caligo malitiæ, ac fraudis obtenebrat, ad hoc etiam quandoque per iniquitatis augmenta progreditur, ut proximos quosque velut apes, & præsentis assentationis melle demulceant, & absentes obtrectationum aculeis pungant. De Vai ergo in Dibongad, de Chao venitur ad apiarium, quia de fraudulenta malitia tenebrofi cordis, prauus quisque progreditur ad infligenda spicula detractionis.]

Has de piis viris scriptiones, quo loco habere debeant maiores, possumus ex S. Cypriano discere. Is cum famosum libellum à Nouatianis schismaticis aduersus Cornelium Papam malignè emissum excepisset, premendum omnino esse scriptum illud pronunciauit *epist. 42. locum supra dedi.*

*Num taciturnitas ad famosas scriptiones approbanda,
in Religiosis præsertim.*

Ita quidem par est se gerere superiores, atque maiores, quoad scripta famosa, de sacris præsertim personis sparsa, ipsos verò malè appetitos, sunt qui existiment debere potius tantulam famæ detractionem pati, quàm contrariis scriptis, & apologiis litigare, cum pacis, ac quietis dispendio. Qui hoc sentiunt, Augustinum pro se laudare possunt, cum *serm. 26. de verb. Apostoli*, tum plenè *homil. 10. ex 50.* cuius hæc est oratio. [Prouerbiū notum est Punicum; quod quidem latinè vobis dicam, quia punicè non omnes nostis. Punicum est prouerbiū antiquum. Ut enim habeas tempus quietum, perde aliquid. Audi prouerbiū antiquum, vtile, & necessarium. Pestilentia ante ostium venit, & nummum quærit; duos illi da, & ducat se. Pestilentia est homo malus, qui te vult per calumniā expoliare: pestilentia est homo malus, calumniator, proditor. Iste talis sic est, quomodo pustula mala in corpore; sicut enim quando pustulam incurrit homo, desiderat ut citò spondylum faciat, & optat ut sine aliqua mora, pustula ipsa mala cum aliqua particula tollatur de corpore, & cum ipsa discedat, ne venenum ipsius totum corpus occupet, & animam petat. Ita etiam quando iniquus, & malus homo, qui non vult nisi litibus vacare, aliquam tibi calumniā facit, puta illum esse pustulam, & acquiesce, ut qualemcumque particulam de substantia tua perdas, ne dum te nimium litigando occupas, quietum cor habere, & Deo vacare non possis. Numquid supra dictum prouerbiū de Euangelio videtur natum? Numquid aliud dixit Dominus, quàm redimere tempus, quando ait, *Si quis vult iudicio tecum contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte illi & pallium?* Auocare te habet litibus à Deo tuo: non habebis quietum cor, non habebis tranquillum, euerteris cogitationibus tuis, irritaris aduersus ipsum aduersarium tuum. Ecce tempus perdidisti; quanto meliùs animum amitteres, & tempus redimeres.] Specialiter quoad Religiosos, id seruandum statuit Philippus Abbas *lib. de silentio Cleric. cap. 54. & 55.* & videtur de eis maxime accipiendus Marcus Eremita *lib. de Paradiso, sub initium*, cum contendit,

L

virum

127

virum pium, etiã læsum, obmutescere debere, & nihil respondere, vel rescribere.

Resolutio.

128. Mihi tamen ad stuporem potius illaudatum pertinere videtur ea ad insultum per famosas scriptiones taciturnitas, quàm ad patientiam iure celebrandam, per se loquendo. Quod præsertim valere debet, quoad cœtus sacros, & religiosas familias; itẽque quoad sacras personas, etiãsi singulares; quibus omnibus fama debet esse longè pretiosissima. Et cum eam tuentur, non tam sibi peculiariter, quàm aliis prospiciunt, quibus exemplo, aut opera profunt; nec prodesse poterunt, si infamibus scriptionibus conspurcentur, & famam deterant. Itaque, existimo, huiusmodi personas non modò posse honestè, & sanctè respondere famosis libris quibus impetuntur, & hostes repellere secundum stultitiam ipsorum, quod admittit Richardus *quodlibeto* 2. art. 2. quest. 27. sed etiã, vt benè docet S. Thomas *opuscul.* 19. cap. 14. § 16. & 2. 2. quest. 72. artic. 2. teneri respondere, & se indemnes prætare, quia tenentur famam suam conseruare, ne fiant inutiles iis, quibus iuuandis ex instituto addicuntur; aut ne prauis exempli suspitione, (quæ in talibus cœtibus ac personis admodum semper noxia est,) laborent apud puillos. Est quidem obligationis seruandæ famæ, varia, (vt sic dicam,) qualitas, pro personarum prædictarum varietate. Nam aliquæ ex sola charitate proximi, aliæ etiã ex iustitia ad eam famæ suæ tutelam tenentur. Tamen, generatim loquendo, sufficit dicere, iniici obligationem respondendi scriptis famosis, & repellendi calumnias. Silegium enim esset proditio quædam veritatis, vt dixit Sanctus Basilius *epistol.* 80. quæ est ad *Eustathium Medicum*. [Ego sanè, (inquit Sanctus Basilius Eustathium alloquens,) ad crebros, & inanes hostium nostrorum aduersùs nos conatus respiciens, silendum esse, & quæ inferuntur, animo quieto toleranda putauì, nec resistendum illis, qui mendacio muniti sunt; pessima scilicet armatura, quæ sæpenumero per veritatis quoque occasionem, aciem suam impellit. Tu verò rectè fecisti, iubens ne veritatem prodam, sed redarguam calumniatores: ne dum aduersùm veritatem successu potitur mendacium, quamplurimi perdantur.]

129. Hæc totidem verbis legere licet apud Nissenum, *initio libri de S. Trinitate, ad eundem Eustathium*. Eadem rursus est mens S. Basilij *epistol.* 73. *sub initium*, & Hieronymi *initio epistolæ ad Pammasium*, contra errores Ioannis Hierosolymitani, qui stultitiæ damnat taciturnitatem, in adiunctis de quibus agimus. At S. Chrysostomus *lib.* 1. *aduersùs vituper. vitæ monast.* conscriptam à se vituperatorum illorum confutationem profiteretur, tanquam debitam, non Monachis modò, sed etiã vituperatoribus, quorum id est ingens commodum, refelli, & reuinci; quod explicat simili, cuius est in his negotiis appositissimus vsus. [Infantes, (inquit,) pueri, quoties quidem sine suo periculo feriunt matres, risum illis, vel copiosissimum mouent: quantoque vehementiore cum iracundia percusserint, tanto maiore illas voluptate afficiunt, ita vt effundantur. sæpiùs, atque incur-

uentur,

uentur, & penè disrumpantur risu. Sin verò dum id iugiter infans, ac validius facit, vulneretur aliquando, siue acu circa zonam tunicæ matris affixa, siue radio maternis pectoribus appenso, ferientis manum excipiente: tunc verò omisso risu mater, maiore quàm is, qui vulneratus fuerat, atque acriore dolore constringitur: & interim quidem curat, fouet, atque alligat vulnus; exhinc verò maximis minis, ne quid iam tale agat, intercedit, ne rursus patiatur eadem. Itaque & nos idipsum fecissemus, si puerorum hanc esse iracundiam conspiceremus, aut esse hanc infantium plagam, nec summam illis petniciem inferentem. Quoniam verò post modicum, etsi ipsi modò non sentiant, (furore scilicet, atque amentia præcipientes,) ingemiscunt, flebunt, & lamentabuntur: nec eiusmodi ætæ flebunt, cuiusmodi infantes pueri, sed eum, qui in exterioribus tenebris, ignique inextinguibili agitur; paria item matribus faciamus.]

Quare dignum, & iustum, est, ut pij viri, etiam Religiosi, famosis in se conscriptis libellis, secundùm calumniatorum stultitiam respondeant, planèque insulsum peponem pro corde habuit nuperus sycophanta, qui cum hominem ex Societate IESV, omnibus calumniis scripto commissis onerasset, ausus tamen est, obtendere silentii obligationem à S. Ignatio parente iniectam, ut habetur *lib. 4. vite, cap. 11.* vbi refertur abnuisse S. Patrem, ne Sorbonicum decretum latum contra Societatis instituta, & scripto vbique vulgatum, scriptis contrariis reselleretur. At hæc est supinitas cum malignitate certans, iis meritò ferienda probris, quibus factum Caij detestatus est Seneca *lib. 3. de ira, cap. 19.* [Nemo certè, (inquit,) inuenietur alius, qui imperauerit his, in quos animaduerti iubeat, os inserta spongiâ includi, ne vocis emittendæ haberent facultatem. Cui vnquam morituro, non est relictum, quâ gemeret? Timuit ne quàm liberio rem vocem extremus dolor mitteret, ne quid quod nollet audiret: sciebat autem innumerabilia esse, quæ obicere illi nemo, nisi periturus auderet. Cum spongiæ non inuenirentur, scindi vestimenta miserorum, & in os farciri pannos imperauit. Quæ ista sanctia est?] Itaque sapienter de Religioso agens Petrus Cellensis *epist. 81.* [Cum redditur ratio facti, rei veritas non obfalcatur, neque rei culpa, si quæ est, dissimulatur. Distinguitur namque falsa excusatio, & rationabilis satisfactio. Alterum culpam cumulat; alterum quatenus culpandus, vel non culpandus sit qui arguitur, declarat. Vterque etiam peccat, & qui mentitur in sui accusatione, & qui dedignatur falsa obiecta, vera relatione diluere. Reprobæ humilitas est, plus quàm in corde tuo sentias, vanè te deiicere: detestanda præsumptio famam suam negligere, & suspicionis nauum non abolere.] Iacobus Greterus, in quem his pridem conscriptis incidi, libro cui titulus est, *Demolitio fanatici dormitorij, cap. 4.* controuersiam in qua versamur agitans, in vtramque partem, cum monstrasset ex Nysseno *lib. 1. 4. 5. 7. contra Eunomium*, Maxentio *dialog. 1.* Gregorio Magno *lib. 8. epist. 45.* Augustino *epist. 93.* negligendas esse calumnias, nec esse ad eas respondendum: postea tamen concludit, respondendum esse, allegato Felice *epist. 3. ad Acacium*, & Basilio *serm. de odio & inuidia*, qui est 10. in Simeonis Magistri collectaneis: & huic parti est adhærendum.

130.

Taciturnitas ad famosa scripta, quando prudens & probanda.

131. Aliquando tamen per accidens, taciturnitas ad famosas scriptiones posset approbari. Sic Sanctus Ignatius, noluit decreto præproperè lato contra Sedis Apostolicæ approbationem, responderi, quòd in tam perspicuo iure, omnia mox in fumum abitura non dubitaret, sicut reuera contigit. At ex vno illo singulari facto, vniuersalem inferre conclusionem, hominis est à Dialectico ostio aberrantis. In pari tamen euentu, innoxium esto silentium. Item posset responsio sine labe prætermitti, si aduersarius exceptiones nullius momenti ingemians, ad iterationem superuacuae defensionis prolicere niteretur. Tunc enim locum habere posset hoc Diui Augustini consilium 2. *Ciuit. cap. 1.* [Quis discipuli finis erit, & loquendi modus, si respondendum esse respondentibus, semper existimemus? Nam qui vel non possunt intelligere, quod dicitur, vel tam duri sunt aduersitate mentis, vt etiamsi intellexerint, non obediant, respondent vt scriptum est, & loquuntur iniquitatem, atque infatigabiliter vani sunt. Quorum dicta contraria, si toties velimus refellere, quoties obnixa fronte statuerint non curare quid dicant, dum quocumque modo nostris disputationibus contradicant, quàm sit infinitum, & ærumnosum, & infructuosum, vides. Quamobrem nec te ipsum, mi fili Marcelline, nec alios, quibus labor vester in Christi charitate vtiliter, ac liberaliter seruit, tales meorum scriptorum velim iudices, qui responsionem semper desiderent, cum his quæ leguntur audierint aliquid contradici, ne fiant similes earum muliercularum, quas commemorat Apostolus, semper discentes, & ad veritatis scientiam nunquam peruenientes.]

Hoc D. Augustini consilium exosculor in euentu, de quo ipse agit, nimirum post iam datam semel, aut iterum responsionem. Tunc enim præstat dicere cum S. Hieronymo in *Apolog. ad Dominionem.* [Possum remordere, si velim; possum genuinum dentem læsus infigere. Et nos didicimus litteras, & nos sæpè ferulæ manum subduximus. De nobis quoque dici potest, fœnum habet in cornu, longè fuge. Sed magis volumus esse discipuli eius, qui ait, *Dorsum meum posui ad flagella, & faciem meam non auerti à confusione spurcorum; qui cum malediceretur, non remaledixit, & post alapas, crucem, flagella, blasphemias, nouissimè pro crucifigentibus deprecatus est, dicens: Pater ignosce, quod enim faciunt, nesciunt.* Et ego ignosco errori fratris. Intellego, quia Diaboli arte deceptus est.]

132. Sed hæc omnia sunt per accidens. Per se autem loquendo, fas est, imò necessarium, etiam Religiosis, respondere stultis secundum stultitiam suam. Abeo, spiculum ab Hispano Poëta *lib. 10. epist. 5.* famoso scriptori non apprecans, sed prænuncians.

*Quisquis stolare, purpureæ contemptor,
Quos colere debet, læsit impio versu.
Pontes per vrhis erret exul, & clinos,
Intérque rancos vltimus rogatores.
Oret caninas panis improbi buccas,
Illi December longus, & madens bruma,*

Clausisque

Claususque fornix triste frigus extendat.
 Vocet Beatos, clamitetque felices,
 Orciniana qui feruntur in sponda;
 Et cum suprema fila venerint hora,
 Diesque tardus, sentiat canum litem,
 Abigatque moto noxias aues panno,
 Nec finiantur morte, supplicis poena:
 Sed modo seueri sectus Aeci loris,
 Nunc inquieti monte Sisyphi pressus,
 Nunc inter undas garruli senis, siccus,
 Delasset omnes fabulas Poëtarum;
 Et cum fateri furia iusserit verum,
 Prodente clamet conscientia, scripsi.]

Scripseram ita ante annos minimum sex. Dümque ista sub pluteo marcant,
 incidi in scriptum elegans, eruditum, forte, Ioannis Rhò contra Constan-
 tinum Caëtanum, siue verum, siue personatum. Eius scripti initio, robuste
 æquè ac concinnè euincitur, operæ pretium esse, etiam Religiosis, cum li-
 bellis famosis impetuntur, respondere stulto iuxta stultitiam suam. Illuc aman-
 do lectorem, plenioris discussionis huius puncti auidum.

 EROTEMA IX.

An libri mordaces configendi.

AD libellos famosos accedunt libri, qui licet non sint ex instituto con-
 scripti ad aliq̄ commaculandos, tamen sunt plus iusto piperati, & saliti,
 ac pro occasione genuinum licentiùs infingunt. Nec ago de libris salsa aliqua,
 & iocosa continentibus; eiusmodi enim scriptionum lepores, possunt absque
 mordacitate consistere, vt de Thomæ Mori scriptis, notauit Stapletonius in
Mori vita, cap. 2. Ago igitur de libris verè mordacibus, ac Theopompino, (vt
 Tullius in 2. ad Attic. vocauit,) scriptionis genere exaratis, hoc est, acri
 & mordaci, vt rectè Nicolaus Loënsis Tullianam illam vocem exposuit lib. 1.
Miscell. cap. 5.

1335

Iusta scriptionum mordacium confixio astruitur.

Non dubium quin hi libri sint digni, in quos exeratur confixio, si præter
 causæ, de qua agitur, exigentiam, sint aculeati, & ab iis autoribus conscripti,
 quos Ennius apud Gellium lib. 20. cap. 9. exposculabat, esse.

Hand doctis dictis certantes, sed maledictis.

Hæreticis id est perfamiliare, & tanquam eorum notam decimam, assignat
 Codex Fabrianus lib. 1. tit. de summa Trinit. & fide Cathol. §. decima nota.
 Grammaticorum item præcipuum id esse probrum, eosque hac mordendi impe-
 tigne supra omnes laborare solitos, æuo nostro testis locuples est, quem

L. 3

dixere